

Розвиток художньо-естетичних орієнтирів студентів коледжів засобами хореографічного мистецтва: тренди, моделі, орієнтири

Чжин Цянь¹

Опубліковано	Секція	УДК
02.03.2023	Освіта/Педагогіка	37:793.3(07)

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7695871>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Статтю присвячено питанню розвитку вищої освіти в області мистецтва. Хореографічна освіта в сучасному світі набуває нового змісту. Культурна складова взагалі виходить на перший план, оскільки забезпечує формування певного рівня фахівців, незалежно від професійного спрямування. В умовах загальної глобалізації культури важливим залишається питання орієнтирів у напрямі розвитку освітніх програм. В Україні вітчизняна хореографічна школа має своє коріння, певний цінний доробок у сфері практичних проявів та в підготовці професійних кадрів. Нині в цій сфері активно впроваджується закордонний досвід. Тому необхідно чітко розуміти загальні стратегії розвитку хореографічного мистецтва, освітньої справи, щоб забезпечити належний рівень професійної підготовки зі збереженням національної автентичності української хореографічної школи. В статті проаналізовано характер навчальних програм хореографічного напряму провідних вузів Європи та США. Визначені загальні тенденції, форми і тренди в освіті. Ми наголошуємо на необхідності поєднання вітчизняного та всесвітнього досвіду, розширенні меж підготовки для забезпечення мобільності майбутніх фахівців.

Ключові слова: хореографічна освіта, освітня програма, хореографічне мистецтво, українська хореографічна школа, автентичні традиції танцювальної культури.

The development of artistic and aesthetic orientations of college students by means of choreographic art: trends, models, orientations

Annotation. The article is devoted to the consideration of one of the issues of modern development of higher education in the field of art. Choreographic education in the modern world acquires new meanings. The cultural component is positioned as the main one, since it ensures the formation of a certain level of specialists, regardless of the professional direction. In the context of the general globalization of culture, the issue of guidelines in the directions of development of educational programs remains important. In Ukraine, the national choreographic school has its roots, valuable experience both in the field of performing arts and in the training of professional personnel. At present, the introduction of foreign experience has intensified in this area. Therefore, it is necessary to understand clearly the general strategies for the development of choreographic art and education in order to ensure

---

¹ аспірантка, Волинський національний університет імені Лесі Українки. м. Луцьк, Україна, larisayaroshevskaya75@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1039-2824>

the proper level of professional training while maintaining the national authenticity of the Ukrainian choreographic school. The purpose of this study was to determine the current directions and tools for the development of artistic and aesthetic orientations of higher education students in the field of choreographic art. The article analyzes the nature of the training programs of the choreographic direction of the leading universities in Europe and the USA. The general tendencies, forms and trends in education are determined, the ratio of theoretical and practical components, the possibility of creative realization during training. The author notes the need for a combination of domestic and international experience, expanding the boundaries of training to ensure the mobility of future specialists. In addition, the emphasis is on the even distribution of theoretical and practical workload, the inclusion of a scientific component to enhance the cultural conformity of the educational process on a historically formed basis.

Keywords: choreographic education, lighting program, choreographic art, Ukrainian choreographic school, authentic traditional dance culture.

Вступ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні тенденції загального розвитку суспільства потребують суттєвої перебудови системи професійної підготовки, та особливо – її змісту. В усьому світі на першому місці постає культурологічна складова, оскільки саме рівень культури визначає всі процеси, що відбуваються в соціумі, формують стратегічні напрями розвитку країн. Тому в освітньому просторі значну увагу стали приділяти професійній підготовці фахівців творчої спрямованості.

Культура, мистецтво та освіта мають тісний зв'язок. Це демонструють нам напрацювання ще античних авторів, які вказували, що саме культура та мистецтво є найважливішим чинником виховання високоморальної особистості. Принцип культуровідповідності в освітньому процесі був запропонований німецьким педагогом Адольфом Дістервегом (1790–1866), який вважав, що потрібно враховувати всю сукупність факторів середовища: навколишній соціум, місце та час події сучасної культури, що розуміється в широкому значенні тощо. Виходячи з цього, А. Дістервег зазначав, що «кожна людина – це продукт культури свого часу» [12]. Це актуально для освіти мистецьких напрямів, оскільки вони повинні реагувати на зміни в культурному просторі, що відбуваються постійно. Однак, на рівні з цим важливо опанувати вже існуючий досвід, адаптуючи його до нових умов. Саме ці навички стають базовими та дозволяють майбутнім фахівцям гнучко реагувати на виклики часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика хореографічної освіти в Україні донині не втрачає своєї актуальності, про що свідчать численні праці фахівців різних спеціальностей. У роботах істориків, культурологів, мистецтвознавців, хореографів розглядаються різні аспекти теоретичної та практичної підготовки, наукових досліджень. Праці Т. О. Благової охоплюють доволі широке коло питань у сфері хореографічної освіти: її розвиток в Україні, теоретичні та практичні аспекти викладання хореографічних дисциплін у навчальних закладах різних типів, – проблематика мистецької освіти, вдосконалення фахової підготовки викладачів-хореографів у системі вищої освіти [2, 3].

Значний вклад у рішення цієї проблеми вніс О. А. Плахотнюк. Він зацентрував увагу на особливостях формування хореографічного напрямку в закладах вищої освіти. Також до кола питань, які розглядає автор, входять такі теми: значення фольклорного танцю в просторі сучасного мистецтва, наукова складова професійних освітніх програм, патріотичні мотиви та ін. [5,6].

Роботи І. О. Ткаченко висвітлюють історію розвитку та особливості хореографічної освіти у Німеччині. Науковиця аналізує досвід, структуру вищої хореографічної освіти, методику викладання, сучасний стан [8].

Т. Л. Повалій розглядає питання модернізації вищої хореографічної освіти в Польщі та в Україні, зосереджуючись на особливостях моделей підготовки фахівців та можливостях використання польського досвіду в умовах України [4, 7].

О. О. Бігус займається проблематикою визначення сучасних тенденції хореографічної освіти в Україні, виявляє перспективні підходи до підготовки фахівців в умовах сучасності [1].

Окремо варто згадати роботи, присвячені питанням включення VR в освітній простір. Ця тематика набула гострої актуальності з початком пандемії, як альтернативний варіант отримання знань [11].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета цієї статті – визначити актуальні напрями та інструменти розвитку художньо-естетичних орієнтирів студентів коледжів у сфері хореографічного мистецтва.

Результати

Початок XXI ст. став відправною точкою для формування нових підходів до освітніх процесів. У більшості європейських країн нова концепція розвитку освіти акцентувала увагу на активному залученні культурної компоненти, що сприяло формуванню не тільки певних професійних компетенцій, але й загальних морально-етичних основ.

Щодо напрямів мистецької освіти, до яких належить і хореографічна, варто наголосити на її актуальності для політики міжнародних організацій, зокрема, ЮНЕСКО [9], Європарламенту, Ради Європи, Європейської комісії та ін.

В сучасній Україні курс на європейську інтеграцію потребує уваги до вищої освіти, як бази загального культурного рівня країни, що дозволить також пристосуватись до освітньої системи країн Європи. Запровадження певних інновацій, що вже були опрацьовані в європейських країнах, тим не менш, потребує адаптації до наших реалій, а також використання власного напрацьованого досвіду.

В європейській практиці тривалий час існувало два базових, але при цьому суто протилежних підходи до хореографічної підготовки. Перший підхід був зосереджений на досягненні високого технічного рівня опанування хореографічних навичок, фактично – отримання, насамперед, практичного досвіду. Другий підхід – теоретичний. Він полягав у засвоєнні теоретичної бази, проведенні експериментів, виявленні зв'язків хореографії з іншими видами мистецтва.

Поступово виникло розуміння того, що система навчання повинна бути більш цільною, не можна створювати «перекоси» у бік теорії чи практики, оскільки танець постійно розвивається та потребує швидкого «реагування» на всі новації певними змінами і доповненнями у навчальних програмах. Хореографія і як мистецтво, і як дисципліна, є доволі динамічною, вона відкликається на всі культурні процеси, що відбуваються у суспільстві.

Останнім часом в Україні набуває розвитку така освітня форма як «класичний університет». Після 1990-х рр. багато вузів отримали статус університетів, але практично всі вони не відповідають поняттю «класичного університету». Класичний університет – це вуз, що володіє певними специфічними характеристиками. Експертна група Євразійської асоціації університетів [9] виділила найважливіші ознаки цього типу вузів: це високий рівень підготовки фахівців, можливість отримання студентами базових знань у різних галузях науки за оптимального поєднання природничо-наукових та гуманітарних дисциплін, здатність до формування та поширення

моральних і культурних цінностей, домінування у науковій роботі частки фундаментальних досліджень. Саме ці ознаки дозволяють визнавати особливу роль класичних університетів.

Варто зазначити, що значну частину випускників класичних університетів становлять фахівці гуманітарних та соціально-економічних наук, що найперше впливають на розвиток культурної традиції нації та формують уяву людей про шляхи загальнодержавного розвитку. Тому університет позиціонується як культурний центр, а не лише дослідницький інститут та заклад підготовки професіоналів. Саме таку «культурну» ідеальну модель університету пропонував Х. Ортега-і-Гассет. «Університети мають навчати культурі, системі життєвих ідей, яких досягла епоха. Це основна функція університету. Це те, чим університет має бути перш за все». «Університет означає інститут, який допомагає звичайному студенту стати культурною людиною та гарним фахівцем» [10]. Культуру тут розуміють як систему життєвих ідей, що має спрямовувати людське існування в умовах невизначеності, калейдоскопічності та неоднозначності життя. Ідеальний університет той, де головним є факультет культури, створений, щоб знайомити студентів з культурними традиціями минулого на основі аналізу конкретних історичних умов, які сформували ці традиції. З цих позицій, місія сучасного класичного університету полягає у збереженні та примноженні духовних і культурних цінностей людства, формуванні культурного потенціалу регіону, поширенні культурного середовища університету, трансляції національної культури.

Отже, культуротворча функція класичного університету полягає в тому, що він виступає центром відтворення та розвитку національної культури. Реалізація цієї функції передбачає забезпечення безперервності розвитку культурних традицій, залучення суспільства до загальноцивілізаційних процесів, при цьому університет не лише безпосередньо впливає на формування особистості, а й закладає почуття соціальної відповідальності, дає змогу зберігати, розвивати та транслювати духовну спадщину. Саме тут актуальним стає залучення засобів хореографічного мистецтва, що беруть участь в усвідомленні та розумінні фундаментальних цінностей і культурної картини світу.

Взаємодія мистецькоорієнтованих напрямів, закладена в хореографії, дає змогу охопити широке коло питань творчого розвитку особистості, зокрема й художньо-естетичні якості. Інноваційна складова в цьому випадку торкається індивідуалізації підходів до освітнього процесу, що проявляється у намаганні винайти нові форми роботи зі студентами, залученні нестандартних технік викладання та форм подачі базового матеріалу.

Хореографія є видом мистецтва, матеріалом у якому є рухи та пози людського тіла, поетично осмислені, організовані в часі та просторі, що становлять єдину художню систему. Як і всі інші види мистецтва, хореографія відображає соціальні процеси, взаємини людей, збагачує їхній духовний світ, допомагає розкритися особистості. Специфіка її полягає в тому, що почуття, переживання людини вона передає у пластичній образно-художній формі.

Хореографічне мистецтво – це комплексне явище, до якого належить балет, бальні, народні та сучасні танці тощо. Зародження мистецтва хореографії відбулося в давнину, коли сам танець виконував ритуальні функції (культові, обрядові). Тому це мистецтво відіграє важливу роль у житті людей, займаючи в ньому особливе місце. Узагальнюючи, переробляючи і формуючи свою особливу манеру, хореографія відбиває через художні образи саме життя, стаючи невичерпним джерелом пізнання. Вона дає змогу проявляти творчі пориви та розкривати обдарування й здібності.

Хореографічне мистецтво визнано одним із кращих творчих проявів, що дозволяють переживати величезну гаму емоцій та почуттів людини. Воно безпосередньо пов'язане з музикою, що зумовлено важливістю музики для розкриття хореографічного образу у всій його повноті, виразності та яскравості. Пластика рухів – ще одна складова хореографічного мистецтва, пов'язана з передачею почуттів та переживань.

Мистецтво створення танцю та образу пластичними засобами – це особливий творчий прояв, який вимагає спеціальних здібностей, художнього смаку, почуття ритму та музичного слуху. Хореографія сформувала свою специфічну систему засобів, методів та прийомів, особливу мову пластичної виразності, що розкриває емоційний стан та внутрішній духовний світ людини. При цьому, хореографічне мистецтво постійно розвивається, вбирає у собі різноманіття танцювальних культур численних етносів.

Для постановки танцю хореограф повинен мати креативне мислення, творчу фантазію, музичний слух, почуття ритму, знати різні танцювальні форми та комбінації, володіти танцювальними техніками, засобами хореографічної виразності тощо. Все це надає та розвиває поліваріантна хореографічна освіта. В хореографічній освіті можна вирізнити такі основні аспекти:

- ціннісно-соціальний аспект – трансформація цінностей, нові історичні умови, соціальні вимоги до людини;
- функціональний – базується на положенні єдності навчання та виховання;
- економіко-технічний – передбачає співвідношення змісту зі стрімким темпом розвитку техніки, економіки та сучасних технологій;
- предметний – поєднання наукових галузей, ретрансляція практичного і духовного досвіду людства;
- культурно-просвітницький – перетворення культурних цінностей на форми навчання, що надалі допоможуть випускнику працювати в соціокультурному просторі.

Основна увага приділяється зараз проявам самостійності та креативності студентів, здатності до проєктної діяльності, вмінню вирішувати завдання художньо-творчої спрямованості.

Тенденції запровадження імерсивних технологій в освітній процес набувають свого поширення, що зумовлено глобальними викликами соціокультурного характеру. Виникла нагальна «необхідність використання інноваційних навчальних середовищ, які стали альтернативою традиційній освітній системі» [11, с. 28]. Цифровізація освіти у сфері мистецьких напрямів має свої особливості, вона є складнішим процесом, ніж суто теоретичні напрями. Практична складова потребує безпосереднього контакту педагога та учня (театральна майстерність, техніка виконання танцю та ін.), тим не менш, поступово це може бути реалізовано засобами VR.

У західноєвропейських країнах професійна підготовка хореографів також здійснюється в системі вищої освіти. Проаналізуємо її особливості.

Німеччина. Щодо Німеччини, найперше варто звернути увагу на Tanzplan Deutschland [13], що є ініціативою Німецького федерального культурного фонду. Термін дії проєкту – 2005–2010 роки. Він позиціонувався як каталізатор німецької танцювальної сцени. Головна мета – забезпечити танець у Німеччині більшим визнанням, затвердити його як форму мистецтва, що для громадськості та тих, хто відповідає за культурну політику, є рівноцінною опері та театру.

Програмою передбачено два напрями:

1. Танцплан локальний – проекти базувались на існуючій активній танцювальній сцені та дозволили створити точки дотику між класичним і сучасним танцем, теорією та практикою, простою публікою і професіоналами.
2. Освітня програма Tanzplan – дозволила ретельно переосмислити всю танцювальну освіту, задовольнити різноманіття та глибину існуючих танцювальних знань, збільшити художню практику в програмах танцювальної освіти та підготувати студентів до модифікованої посадової інструкції, професійно підтримати викладацькі кадри в цій сфері,

«Якщо взяти до уваги далекосяжний розвиток сучасного танцю – постійні сумніви щодо репрезентацій і присутності танцю та тіла, а також термінів «продукт», «процес» і «авторство», а також критичне осмислення яким може бути сьогоднішній танець і що він може принести; підвищення обізнаності про різноманітні культурні, соціальні та політичні контексти, в яких танець розвивається, виконується та сприймається, а також зворотний вплив цієї форми мистецтва на ці контексти; дослідження та формулювання неявних танцювальних знань і практики; міждисциплінарний діалог між танцем, іншими формами мистецтва та наукою; збільшення участі в культурно-просвітницькій роботі; випробування нових форм співпраці; зміни у виробництві та виконавських структурах в інституційних театрах, на незалежній танцювальній сцені та в міжнародних мережах продюсерів, фестивалів і програм резиденцій; трансформація танцюриста та хореографа... Якщо ми хочемо задовольнити ці вимоги та допомогти сформуванню майбутнього цього виду мистецтва, то потреба в нових навчальних програмах стає зрозумілою» – підкреслює Єва-Марія Хьорстер, керуюча директоромка Міжуніверситетського центру танцю Берліна (HZT) [13].

Враховуючи ці зміни, було створено нові та інноваційні навчальні програми: сучасний танець, контекст, хореографія (Берлін), хореографія та перформанс (Гісен/Франкфурт), підготовка викладачів танців (Франкфурт).

Tanzplan Deutschland ініціював і підтримував цей розвиток регулярними семінарами, а також подальшими тренінгами для викладачів і професорів. Метою завжди було розширення знань і пошук нових підходів до руху, на додаток до нових методів навчання та інструментів. Це пояснюється тим, що крім навчання техніці та знанням, сучасна танцювальна освіта також має сприяти «дослідженню та тестуванню нових способів передачі інформації, пошуку шляхів генерування нових знань» (проф. Дітер Хейткамп, прес-секретар Конференції з танцювальної освіти та директор кафедри сучасного та класичного танцю у Франкфуртському університеті музики та виконавських мистецтв) [13].

Основою для цієї асоціації мистецької практики та танцювальної освіти стало «Бієнале танцювальної освіти» – ще одна ключова ініціатива Tanzplan Deutschland, яка працює як всередині, так і зовні. Особливої уваги заслуговує закріплення історичних та теоретичних знань у навчанні танцю, оскільки знання завжди є частиною творчого процесу. Це знайшло відображення в нових навчальних програмах у Берліні, Гісені, Франкфурті та інших містах. Теорія/історія зараз закріплена як предмет у Франкфурті, нові способи викладання (електронне навчання) впроваджуються в Ессені. Визнання важливості знань у мистецькій практиці та інтеграція їх у танцювальну освіту продовжується. Теорію можна розглядати як розумову практику. Для студентів перехід від мислителя і дослідника до діяча і хореографа означає відхід від традиційних меж дисциплін і сфер діяльності. Це певний тип дослідження – вже у мистецькій практиці. Отже, «творчі рішення можна приймати по-іншому, ґрунтуючись на різних історичних та теоретичних знаннях. Це створює твори, які не залежать від певних стилів руху та танцювальної лексики, і їх можна розглядати як фізичне втручання в поточні соціальні дискурси та проблеми, пов'язані з танцем» (проф., д-р Джеральд Зігмунд, професор

хореографії та вистави в Інституті прикладних театральних досліджень Гіссенського університету Юстуса Лібіха)[13].

Університет мистецтв Folkwang, Інститут сучасного танцю, м. Ессен, пропонує курс професійної підготовки у галузі сучасного танцю «Contemporary dance», засновником якого була видатна хореографиня Піна Бауш. Навчання у школі Піни Бауш триває чотири роки. Превалюють напрями вивчення техніки «Contemporary dance» та практична робота з відомими в цій галузі хореографами. В процесі навчання регулярно відбуваються майстер-класи, покази та виступи спільно зі студентами інших відділень, розробляються мистецько-творчі проекти. Навчання проводиться на платній основі.

Університет у Франкфурті-на-Майні має два відділення: сучасного та класичного танцю. Програма бакалаврату розрахована на чотири роки та передбачає не лише освоєння обов'язкових хореографічних дисциплін (класичний, сучасний та національний танець), студенти вивчають анатомію людини, creative writing. Після закінчення університету випускники можуть працювати в танцювальних компаніях або вступають до магістратури «Choreographie» та «Performance Master».

Університет Justen-Liebig, м. Гіссен, пропонує магістерську програму «Хореографія та перформанс». У перший рік навчання акцент робиться на отриманні теоретико-наукових знань, на розвитку індивідуальних практичних навичок у сфері художньої практики, хореографії, тренування тіла, руху та організації дослідження. Впродовж другого року навчання художні та теоретичні знання розширюються. Знання та навички, які були придбані за перші 10 модулів, що поєднують теорію та практику, потрібні під час підготовки дисертації. Програма передбачає такі модулі: Історія танцю та теорії, Сучасна естетика, Хореографія/Художня практика, Танцювальна практика, тренування тіла, рух, Мистецтво та музика, Управління та організація, Розвиток профілю, Постановка тіла, Спеціалізація, Вибірковий модуль.

Потім студенти мають змогу продовжити навчання в докторантурі за напрямками: Історія мистецтв (факультет 04 в університеті імені Юстуса Лібіха, м. Гіссен), Музика (факультет 03 в університеті Юстуса Лібіха, м. Гіссен).

Нідерланди. Codarts – університет мистецтв у Роттердамі. Танцювальна Академія у Роттердамі була відкрита у середині 30-х років минулого століття. Програма навчання в бакалавраті передбачає, насамперед, професійну підготовку в галузі виконавчої майстерності. Випускники готові до роботи в рекламних агентствах, танцювальних компаніях та театральних трупах. Навчання ведеться на платній основі, але передбачено можливість одноразової стипендії за видатні досягнення. Випускники можуть продовжити навчання у магістратурі «Dance Therapy» та «Master of Education in Arts».

Університет мистецтв ArtEZ. У 1968 році було відкрито приватну школу Arnhem School of Dance, яка є підрозділом університету. Вона реалізує програму навчання, основною метою якої є підготовка студентів як висококласних виконавців та постановників хореографії. Велику увагу в професійній підготовці приділяється фізичним заняттям та здоров'ю студентів. Ті, хто закінчив бакалаврат, продовжують навчання в магістратурі Theatre Practices. Подальша професійна діяльність пов'язана з творчими проектами, створенням власного бізнесу у галузі хореографії та танцювального театру.

Швейцарія. Університет L'école-atelier Rudra Béjart Lausanne у Лозанні. Особливістю цієї школи є повна відсутність теоретичних занять. Студенти школи М. Бежара вивчають лише стилі авторської техніки хореографічного мистецтва, весь зміст навчання є об'єктом авторського права. До змісту освіти разом із сучасним хореографічним мистецтвом та балетною майстерністю входять основи музики, музичний акомпанемент, гра на ударних інструментах, основи вокалу, хор і навіть

бойове мистецтво Японії – кендо. Навчання у школі безкоштовне, триває два роки, але вступати до неї абітурієнти мають право лише один раз.

Бельгія. Школа сучасного танцю P.A.R.T.S. у Брюсселі. Танцювальна школа була заснована ученицею школи М. Бежара. Навчання прирівнюється до бакалаврату. Студентів набирають раз на три роки. Навчання у школі платне. Особливістю є те, що школа не поділяє професійну підготовку за програмою виконавчої майстерності та композиції, постановки танцю, тому навчання ведеться за однією освітньою програмою. Саме тому багато випускників знаходять роботу в суміжних галузях.

Франція. Ліонська консерваторія музики та танцю. Тут впроваджується програма Danse, яка реалізується впродовж чотирьох років. Передбачене підготовче відділення, після успішного закінчення якого студент продовжує навчання далі. Студенти старших курсів можуть брати участь у постановках трупі The Jeune Ballet. Випускники консерваторії отримують диплом The Diplôme National Supérieur Professionnel de Danseur та ступінь бакалавра за спеціальністю Performing Arts (Arts du spectacle) університету Université Lumière Lyon. Важливим є те, що освітня програма в консерваторії передбачає вузькоспеціалізовану та індивідуальну підготовку.

Угорщина. Академія сучасного танцю у Будапешті. Термін навчання складається з трьох чи чотирьох років; навчальний план, крім танцювальних дисциплін містить дисципліни «Менеджмент у сфері танцю» та «Саркетинг». Після закінчення бакалаврату можна продовжити навчання за магістерськими програмами «Педагог сучасного танцю» та «Виконавче мистецтво в сучасному танці».

Швеція. Стокгольмський університет мистецтв. Магістерська програма з хореографії розрахована на два роки. Вона забезпечує середовище для навчання, проведення наукових досліджень та створення проєктів, а також для розвитку хореографічної практики.

Навчання складається із запланованих занять, індивідуальної та колективної самостійної роботи. Теоретичні й хореографічні заняття взаємодоповнюють один одного і розглядаються як розширення теорії та практики. Навчання передбачає практичні/творчі, методологічні та теоретичні заняття, дослідницькі та міжпредметні зустрічі з представниками інших художніх та наукових галузей знань. Окрім теоретичних занять (лекції, семінари, лабораторні роботи), студенти регулярно проводять зустрічі з міжнародними гостями-викладачами та художниками, майстер-класи, організовується наставництво.

Вузи хореографічного напрямку в США. University Ft Buffalo, The State University, Нью-Йорк. Університет реалізує різні напрями підготовки, спрямовані на професійну кар'єру. Всі вони пов'язані з танцювальним мистецтвом (хореограф, менеджер з мистецтва, танцювальний критик, історик танцю, дизайнер танцювального костюму, танцювальний терапевт, викладач танців, режисер танцю та ін.). Важливо, що навчання є комплексним.

У процесі навчання студенти опановують такі дисципліни: методика викладання різнопланових технік хореографічного мистецтва та сучасного танцю, танцювальна лексика, особливості музичного супроводу. Учні виконують курсові завдання щодо постановки танцювального спектаклю, хореографії (теорії та методики викладання), педагогіки, соматичних практик, аналізу руху (за різними танцювальними техніками), історії хореографії та сучасного танцю, критики й досліджень у галузі хореографії та сучасного танцю. Вони вивчають історію хореографічного мистецтва та сучасного танцю; культурні зміни, що впливають на танець як на художню форму; мають можливість обговорювати проблеми культурно-мистецького, історичного, філософського та естетичного характеру, роль та історію розвитку танцю. Можна обрати будь-яку дисципліну та рівень навчання.

Після закінчення навчання студенти мають продемонструвати навички технічного володіння певними формами хореографії та сучасного танцю, технічні навички виконавчої майстерності, ритмічну гостроту рухів, музичність та динамічність.

Програмами передбачені 18 курсів танцювальної техніки, серед яких: балет, класичний танець, сучасний танець, джаз.

University of California, Berkeley. У процесі навчання студенти вивчають сучасну техніку танцю, історію та теорію хореографії. Однією з вимог для вступу є декламування класичного монологу. Після закінчення університету студент отримує ступінь «Доктора Хореографії», тобто, значна увага приділяється науковій складовій в освітньому процесі.

Brigham Young University. Університет має високий попит серед професійних виконавців класичного, сучасного та бального танців, оскільки він дає змогу отримати чудову практику у просуванні професійної виконавської майстерності, брати участь у Ballroom Dance Team. Університетська програма з бального танцю постійно вдосконалюється в плані інтенсивності навчання. На цей час вона містить основи класичного танцю, підготовку до новітніх міжнародних танцювальних конкурсів: United States National Formation Championships, World Formation Championships (NDCA), та The British Formation Championships.

Прикладом реалізації сучасних тенденцій в хореографічній освіті України в умовах класичного університету можна назвати вищу освіту з хореографії у Львівському національному університеті ім. І. Франка (факультет культури і мистецтв), що була започаткована у 2010 р. [5, с. 44]. Акцент у діяльності кафедри режисури та хореографії, що відповідає за професійну підготовку у цьому напрямі, поставлений на розвиток науково-дослідницької та творчої діяльності, що реалізується у творчих лабораторіях та наукових гуртках [6, с. 22]. Отже, студенти отримують можливість самореалізації в майбутній професійній діяльності ще у стінах вузу. Крім того, кафедра проводить різноманітні відкриті заходи, зокрема, виступи студентських театрів («TILO Dance Theatre», UBT «Premiera» та ін.), конкурси (Міжнародний конкурс хореографічного мистецтва «Super dance»), фестивалі (Всеукраїнський профорієнтаційний фестиваль хореографічного мистецтва «Відлуння») [5, 45]. Це підвищує мотивацію студентів у професійному навчанні, а також дає змогу залучати майбутні кадри, поширювати хореографічне мистецтво, культуру танцю серед широкого загалу.

Факультет хореографічного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв також запроваджує новітні освітні програми («Народна хореографія», «Сучасна хореографія», «Бальна хореографія»), що враховують вітчизняний та іноземний досвід, забезпечуючи професійну мобільність. Художньо-естетичні орієнтири в цьому випадку формуються у симбіоз культур, тим не менш, забезпечуючи отримання необхідного комплексу знань стосовно рідної культури, національних особливостей танцювального мистецтва, а також загальноестетичний розвиток [1, с. 159].

Висновки

Отже, вища освіта з позицій домінування культурної складової повинна забезпечувати:

- реалізацію культуровідповідності як актуального принципу модернізації сучасної освіти;

- введення студентів у світ культури, створення певного середовища, наповненого культурними цінностями різних рівнів (загальнолюдського, національного, етнічного);
- культурну ідентифікації особистості;
- формування міжетнічної, професійної, корпоративної культури спілкування.

Сучасна вища школа повинна бути гнучкою, щоб мати змогу адаптуватися до вимог епохи. В хореографічній освіті відбиваються загальні тенденції формування оновленої структури, з урахуванням вітчизняного, європейського та всесвітнього досвіду. Актуальною стає міждисциплінарність, опанування різних напрямів у комплексі для розуміння їхніх зв'язків, що полегшує потім адаптацію до реальних умов праці. Затребуваною стає культурна компетентність, тому акцент у навчанні робиться на опануванні різнопланового культурного досвіду (різні країни, різні напрями), не втрачаючи при цьому орієнтиру на національну ідентичність. Крім того, важливо враховувати співвідношення різних видів навантаження: саме рівномірний розподіл теоретичного та практичного навантаження, включення наукового компонента для посилення культуровідповідності освітнього процесу на історично сформованій основі дасть змогу отримати найкращі результати.

Список використаних джерел

1. Бігус О. О. Сучасні тенденції хореографічної освіти в Україні. *Dance Studies*. 2021. Vol. 4. № 2. С. 154–161.
2. Благова Т. О. Форми організації вищої хореографічної освіти в Україні. *Художні практики та мистецька освіта у кроскультурному просторі сучасності: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 7–8 жовтня 2019 р.* Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2019. С. 7–12.
3. Благова Т. О. Розвиток хореографічної освіти в Україні (XX–поч. XXI ст.) : автореф. д-ра пед. наук. Київ, 2021. 42 с.
4. Бойко О. П., Повалій Т. Л. Хореографічні практики в сучасному соціокультурному просторі. *Scientific achievements of modern society: Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference, 2020*. С. 471–479.
5. Плахотнюк О. А. Хореографічна освіта у класичному університеті. *Художні практики та мистецька освіта у кроскультурному просторі сучасності: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф., 7–8 жовтня 2019 р.* Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2019. С. 44–46.
6. Плахотнюк О. А. Наукова складова освітніх програм галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 024 «Хореографія». Гарант освітньої програми спеціальності 024 Хореографія: актуальні проблеми сьогодення. ЛНУ ім. І. Франка кафедра режисури та хореографії, 2022. С. 23–29.
7. Повалій Т. Л. Використання позитивного польського досвіду модернізації вищої хореографічної освіти в Україні: реалії та перспективи. *Проблеми інноваційного розвитку вищої освіти у глобальному регіональному та національному контекстах*. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. С. 218–239.
8. Ткаченко І. О., Ніколаї Г. Ю. Моделі хореографічної підготовки фахівців у німецькомовних країнах. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*. 2018. № 1. С. 22–34.
9. Plakhotnyuk O. Congress of the UNESCO international dance council in Lviv: significance and concept, *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. Київ: Міленіум, 2018. № 2. С. 258–263.

10. Ортега-і-Гассет Х. «Місія університету» – візійний пошук ідеї університету і трохи більше... URL: <https://www.management.com.ua/vision/vis009.html> (дата звернення: 23.01.2023 р.).
11. Bakhmat N., Kruty K., Tolchieva H. & Pushkarova T. Modernization of future teachers' professional training: on the role of immersive technologies. *Futurity Education*. 2022. Vol.2(1). P. 28–37. URL: <https://doi.org/10.57125/fed/2022.10.11.22> (date of access: 12.02.2023).
12. Diesterweg F. A. W. Die Lebensfrage der Zivilisation [Vital Questions of Civilization]. 1836.
13. Tanzplan Deutschland. URL: <http://www.tanzplan-deutschland.de/tanzplan-deutschland.de/index.html> (date of access: 12.02.2023).